

emberi cselekedeteket látunk magunk előtt leperegni, aggodalomkeltőket és derűseket egymásután, amint maga az egész emberi élet is tragikus és komikus mozzanatoknak egymást felváltó sorozata. Az átlagos ifjúsági regények se kélyes és bántó érzélgőssége helyett erős magyar érzés és mély emberszeretet ömlik el ezen a derűs hangulatú művön, amely a mesemondás ürügye alatt nemes érzelmeket és eszméket támaszt a kis olvasókban, azonfelül sok tudományos és gyakorlati ismeretet lop lelkükbe. Ilyen a valóságos ifjúsági olvasmány: mulattató és tanulságos, de a pedagógiai célzat megvonul az érdekes mese és a színes leírások mögött.

A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában jelent meg 4 kötetben. E kötetek bár összefüggnek, külön-külön is élvezetes regények. —n.

Tisza-émlékkönyv. (Gróf Tisza István halálának tizedik évfordulójára írták a Tisza István Tudományegyetem tanárai. Debrecen, 1928. 296 l.) A nagyemberek kultusza voltaképpen modern szellemidézés, de egyben erős bizonyossága is az értékes lelkiesség halhatatlanságának. A kultusz indítékul szolgáló hálás kegyelet sem egyéb, mint egyik atómja az ünnepeit szellemiségnek, melynek további ápolása és tudatosítása az erkölcsi haladás útját egyengeti. Nyilván ez a meggondolás vezette a debreceni egyetem tudós tanárait is, mikor a gondjaikra bízott intézmény névadójának emlékét — a tragikus elmúlás tizedik évfordulóján — ily maradandó formában újították fel.

A tizenegy szép tanulmányt, két arcképet és két levél-facsimilét magában foglaló, izléses kiállítású mű tartalmi és formai szempontból egyaránt méltó tárgyához. Bevezetésül Verzár Frigyes Tiszának a debreceni egyetem létrejötte körüli buzgó szerepét ismereti, utalva a főiskola birtokában levő muzeális emlékanyagra s a további közlemények adatszolgáltató jelentőségére. Pokoly József *A geszti otthon* címen családtörténeti visszapillantással mutatja be azt a fizikai és spirituális környezetet, mely a maga hagyományos és tudatosan formált állapotával oly döntően befolyásolta a belőle kikerültek későbbi sorsát. Szentpéteri Kun Béla Tiszának egykori nevelőjé-

hez, Géresi Kálmánhoz és iskolatársához, Tóth Istvánhoz írt levelei alapján már a gyermekifjában fölfedezi az érett férfi egyéniségének több becses vonását (szilárd jellem, értelmi erő, gyöngédség, a baráti szeretet mélysége). Ugyanez a szerző másik cikkében a nagy politikusnak a református egyházhoz való viszonyát tárgyalja.

Darkó Jenő szép ünnepi beszédében Tisza etikai eszméinek gyökereit nyomon vizsgálja, megállapítja, hogy azok a stoicizmus s a kereszténység felé vezetnek. Az antik erkölcsi rendszer azonban ő hozzá nem a filozófia, hanem a vallás közvetítésével jutott el; részben családi öröksége is volt, de oly magas fokra fejlesztése már egyéni érdeme. Etikai alkatának főértéke különben rajongó hazaszeretete, mely valósággal szenvedélyig fokozódott benne s egész köztevékenységét irányította.

Barabási Kun József Tisza liberalizmusáról és szociális érzéséről ír. Azt hangsúlyozza, hogy a liberalizmus nemzeti irányú, keresztényjellegű volt s a reformkorszakbeli nemes hagyományok folytatása; szociális érzése is keresztény életfelfogásának szükségzerű alkotórésze. Illyefalvi Vitéz Géza közgazdasági és pénzügyi értekezéseit, Baranyai Béla pedig Tisza egyetlen történelmi tanulmányát (Sadawától — Sedánig) teszi vizsgálat tárgyává. Igen érdekes Baranyai másik cikke is, melyben a külföldi emlékiratíróknak (Czerinin, Margutti, Conrad, Kraus, Cramon, Erzberger, Naumann, Dumaine, Poincaré) az egykori magyar miniszterelnök háborús szerepére vonatkozó nézeteit állítja egybe. Jellemző adatokban gazdagok még Zsigmond Ferenc és Pap Károly tanulmányai. Amaz idézetekkel hitelesített, széleskörű tájékozottsággal s igen élvezetes módon fejtegeti, mit jelentett Tiszára nézve az irodalom, továbbá hogy milyen visszhangja támadt a nagy államférfiú közéleti szerepének a költészetben. Pap Károly viszont finom elemzéssel hívja fel a figyelmet Tisza háborús leveleinek ünnepi élményt és nemzetnevelő értéket nyújtó fontosságára. Mint e rövid tájékoztatóból látni a sokszempontú, szép kötet egész monografiát pótol s becsúszással írt, jófajslúlyú fejezeteivel hatásosan szolgálja a jeles munkatársaktól kitűzött célt.

Baros Gyula.